

Hvordan oppdage skadedyr i veksthuskulturer

Annichen Smith Eriksen, NLR Viken

Trips, bladlus, spinnmidd og mellus (kvitfly) er de vanligste skadedyrene i veksthuskulturer. Det er viktig å oppdage angrep tidlig og helst før du ser skade på plantene. Når du finner skadedyret mens angrepet er lite, er det lettere og billigere å bekjempe. I tillegg unngår du svinn på grunn av planter som ikke blir salgbare.

Kunnskap om hvordan skadedyr og skade på plantene ser ut, er helt avgjørende for at de som jobber med plantene skal oppdage skadedyret tidlig.

Trips

[Amerikansk blomstertrips](#) og [nelliktrips](#) angriper mange veksthuskulturer og kan gjøre skade i agurk, krydderurter og pryddplanter, blant annet utplantingsplanter og julestjerne. Trips kan overføre virus.

Siden tripsen er så liten (1 mm), kan den være vanskelig å oppdage før du ser skade på plantene. Regelmessig sjekk av gule limfeller og risting av planter over et papir, er gode hjelpemidler til å finne den første tripsen.

Tabell 1. Slik finner du angrep av trips.

Trips	Oppdag angrep	Skade på planten
Voksen trips (1mm) 	Sjekk gule limfeller 	Hvite felt med svarte prikker, deformerte blad, vekstpunkt og krokete agurker
Trips nymfe 	Rist tilfeldige planter over et ark 	

Foto: Annichen Smith Eriksen og Liv Knudtzon

Bladlus

Bladlus (f. eks. [ferskenbladlus](#), [agurkbladlus](#), [grønnflekkt veksthusbladlus](#) og [potetbladlus](#)) kan angripe mange ulike planter, blant annet agurk, krydderurter og pryddplanter. Bladlus kan overføre virus.

Siden bladlus ofte er grønne, kan de være vanskelig å oppdage før du ser store angrep på plantene. Regelmessig sjekk av gule limfeller og risting av planter over et papir, er gode hjelpemidler til å finne de første bladlusene.

Tabell 2. Slik finner du angrep av bladlus.

Bladlus		Oppdag angrep	Skade på planten
<p>Ferskenbladlus 1,2 - 2 mm kan være grønne eller oransje</p> 	<p>Agurkbladlus 0,9-1,8 mm</p>	<p>Sjekk limfeller</p> 	<p>Små angrep gir ikke synlig skade. Ved store angrep dannes et klissent belegg</p>
<p>Grønnflekket veksthusbladlus 1,8-3,0 mm</p> 	<p>Potetbladlus 1,7-3,6 mm</p> 	<p>Rist tilfeldige planter over et ark</p> 	<p>I kolonier med angrep ser du hvite hudskifter av bladlus</p>

Spinnmidd

[Veksthusspinnmidd](#) kan gjøre skade i tomat, agurk og prydplanter. Se etter små gule prikker på bladene, snu bladet og se om det sitter spinnmidd på undersiden.

Tabell 3. Slik finner du angrep av spinnmidd.

Spinnmidd	Oppdag angrep	Skade på planten
<p>Egg, nymfer og voksne midd (0,5 mm) sitter på undersiden av bladet.</p> 	<p>Se etter små gule flekker på bladet og midd på undersiden.</p> 	<p>Gule flekker på blad. Ved store angrep blir de gule/hvite og det dannes spinntråder.</p>

Mellus

[Veksthusmellus](#) og [bomullsmellus](#) kan gjøre skade i tomat og agurk. Vanligvis er det ikke problem med mellus i krydderurter og pryddplanter, men enkelte kulturer som julestjerne, fuksia og engelsk pelargonium er utsatt for angrep. Mellus kan overføre virus.

Regelmessig sjekk av gule limfeller er det viktigste tiltaket for å finne den første mellusa.

Tabell 4. Slik finner du angrep av mellus.

Mellus	Oppdag angrep	Skade på planten
Voksne (1 mm) på undersiden av unge blad 	Sjekk gule limfeller 	Små angrep gir ikke synlig skade. Ved store angrep dannes et klisset belegg
Nymfer (0,5 mm) på undersiden av eldre blad 	Rist toppen av planten og se om det flyr opp voksne mellus 	

Ta kontakt for mer informasjon: annichen.smith.eriksen@nlr.no

Denne artikkelen er en del av en artikkelserie publisert gjennom prosjektet Integriert plantevern.

Prosjektet er finansiert med midler fra jordbruksavtalen via Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler og har som mål å samle, oppdatere og skrive nye oppskrifter på bruk av integriert plantevern i veksthuskulturer og gjøre dem lett tilgjengelig for veksthusprodusenter.

[NIBIO sin nettside](#) ligger IPV-Veileder for utplantingsplanter. Denne veilederen fokuserer på generelle metoder/strategier for bruk av integriert plantevern (IPV) ved dyrking av utplantingsplanter.

Artikkelserien på nlr.no inneholder mer konkrete data for praktisk bruk, blant annet om bruk av nytteorganismer og aktuelle plantevernmidler. Informasjonen i disse to strategiene utfyller hverandre og er samkjørt via linker.

Metodene som beskrives i denne artikkelserien skal være praktiske og økonomiske gjennomførbare under de forutsetningene som finnes i norske gartnerier.

Artikkelserien er delt opp i to deler. Generell informasjon og informasjon rettet mot ulike veksthuskulturer.

Du finner artiklene i serien her:

Del 1. Generell informasjon om Integrert Plantevern (IPV)

- [Hva er integrert plantevern](#)
- [Hvem gjør hva ved bruk av integrert plantevern](#)
- [Hvordan oppdage skadedyr i veksthuskulturer](#)
- [Rutiner for bruk av nyttedyr](#)

Del 2. Informasjon om IPV i 5 veksthuskulturer

- [Tomat](#)
- [Agurk](#)
- [Krydderurter](#)
- [Utplantingsplanter](#)
- [Julestjerne](#)

19. januar 2017.